

Jongveeopfok stopt niet na melkperiode, maar betekent 24 maanden lang optimale verzorging

Bewust omgaan met jongveeopfok

Het ontbrak de melkveesector volgens Agrifirm aan een overzicht van kengetallen die iets vertellen over de resultaten van jongveeopfok. De voerfirma zet ze sinds kort maandelijks op een rij en wil met streefwaarden en praktische handvatten werken aan bewustwording van een goede jongveeopfok.

tekst Jaap van der Knaap

Jongveeopfok op melkveebedrijven is vaak een ondergeschoven kindje en verdient meer aandacht. Ook veehouders beamen dat. Voercoöperatie Agrifirm voerde een enquête uit onder 250 melkveehouders waarin de ondervraagden aangaven dat jongveeopfok niet alleen beter kan en moet, maar dat er vooral behoefte is aan kennis en kengetallen over het onderwerp.

'Veel veehouders weten nog wel dat de opfok van kalf tot vaars 1300 euro kost, maar ze hebben geen idee wat dat betekent per kilogram melk', stelt Leo Tjoonk, sectorspecialist rundveehouderij bij Agrifirm. 'Een goede opfok levert vaarzen op die beter presteren en een hogere levensproductie bereiken. Wanneer je laat zien wat het verschil is in opfokkosten per kilogram melk bij verschillende levensproducties, merk je dat veel veehouders zich daarvan totaal niet bewust zijn', aldus Tjoonk, die verwijst naar tabel 1.

De resultaten van de enquête waren voor Agrifirm aanleiding om jongveeopfok nadrukkelijk op de agenda te zetten. 'De deelnemers aan de enquête gaven aan dat de jongveeopfok beter moest, maar vooral ook arbeidsvriendelijker en meetbaar.' Volgens Tjoonk bestaan er kengetallen, maar zijn ze nooit overzichtelijk bijeengezet en blijkt niet iedereen ze te kunnen interpreteren. 'De gemiddelde afkalfleeftijd, de lactatiewaarde en het celgetal van vaarzen, het inseminatiegetal van jongvee en de levensproductie bij afvoer zijn prima kengetallen die iets zeggen over de jongveeopfok.'

Deze kengetallen zijn op bedrijven die deelnemen aan mpr beschikbaar. Sinds kort zet Agrifirm dit voor zijn klanten in maandelijks overzichten op een rij in het digitale programma Agrifirm Focus Jongvee. In het overzicht staan ook de streefwaarden. Maar wat zegt eigenlijk een gemiddelde afkalfleeftijd over de

jongveeopfok en waarom is de streefwaarde 24 maanden?

'Amerikaans onderzoek heeft uitgewezen dat de uiteindelijke levensproductie van vaarzen die kalven op 24 maanden het hoogst is', stelt Toine Heijmans, hoofd productmanagement Agrifirm. 'Als vaarzen te jong afkalven, gebruiken ze de eerste lactaties om verder uit te groeien en dat kost productie. Ouder afkalven dan 24 maanden is vaak noodgedwongen, omdat de vruchtbaarheid niet goed was of omdat er gewacht is totdat de pinken zwaar genoeg zijn om te insemineren. Vaarzen die oud afkalven, zijn vaak te vet en dat is niet bevorderlijk voor het afkalven en de start van de lactatie.'

Opfok in zes fases

Het lijstje met kengetallen toont welke streefwaarden wel of niet gehaald worden. Maar hoe is te achterhalen wat daarvan de oorzaak is of op welk moment het misgaat in de jongveeopfok? 'Je ziet dat er op veel bedrijven voldoende aandacht is voor de kalveren die aan de melk zijn. Maar zodra die zijn gevoerd, wordt er snel langs de groepen oudere kalveren en pinken gelopen, wat voer ervoor geschoven en dan is het klaar. Maar dan laat je daar juist winst liggen. Jongveeopfok betekent toch echt 24 maanden lang optimaal voor de dieren zorgen', aldus Tjoonk.

Agrifirm besloot om jongveeopfok in zes levensfasen te verdelen die elk een eigen specifieke aandacht nodig hebben. Zo moet in fase 3, de periode van vijf tot acht maanden, de jeugdgroei maximaal

Tabel 1 – Opfokkosten bij verschillende levensproducties (opfokkosten 1300 euro per dier)

kg levensprod.	opfokkosten in eurocent per kg melk
13.000	10,0
26.000	5,0
40.000	3,3
50.000	2,6

benut worden door het rantsoen energie- en eiwitrijk te maken. 'Er is een duidelijke relatie tussen de jeugdgroei in deze fase en de melkproductie in de eerste lijst. Hoe harder ze groeien in deze periode, hoe hoger de productie is', aldus Heijmans.

Agrifirm adviseert om vanaf zes maanden ook van het jongvee de hoogtemaat en de conditiescore vast te leggen. Dat klinkt nobel en werd al vaker geadviseerd, maar echt praktisch en arbeidsbesparend is dat niet.

'We hebben het nu gebruiksvriendelijker gemaakt omdat de dieergegevens automatisch worden ingelezen. Alleen de datum van het meten, de hoogtemaat en de conditiescore hoeven te worden ingevoerd', aldus Tjoonk. 'Het programma rekent zelf uit hoe oud het dier is en of het op de goede groeicurve zit, en geeft bij elk dier een gewenst inseminatietijdstip aan.'

Minder antibiotica

Heijmans grijpt nog even terug naar de enquête. 'We zagen dat bedrijven die de pasgeboren kalveren binnen drie uur biest gaven, het minst problemen hadden met diarree. Opvallend was dat bedrijven met meer dan 200 koeien het vaakst kalveren drie of meer keer eerste biest verstrekken. Grote bedrijven werken vaak met protocollen vanwege personeel. Daar ligt vast hoe vaak, hoe snel en hoeveel biest de kalveren krijgen.'

Heijmans toont dit soort cijfers graag aan veehouders. 'Het gaat om de bewustwording van wat een goede jongveeopfok kan betekenen. Als je snel en voldoende biest geeft, hebben de kalveren meer weerstand. Gezondere kalveren betekent minder werk en minder gebruik van antibiotica. Je ziet het altijd terug als vaarzen in hun opfokperiode ziek zijn geweest. Er is echt nog veel winst te halen in jongveeopfok.' |

Cees 't Hart, voorzitter directie FrieslandCampina:

'Ik doe geen uitspraken over een maximale bedrijfsomvang: 50, 500 of 5000 koeien. Maar we mogen niet doof zijn voor maatschappelijke kritiek.' (mk)

Frans Breukers, melkveehouder te Beckum:

'Van oudsher had ik een vee-stapel met zwartbont vee. Oog voor aparte kleuren had ik altijd al. De komst van een stier als Triple Threat vond ik prachtig. Door de Telstarfactor gaf deze stier kalveren die na de geboorte van kleur veranderden. Bij een Dinkellandboer trof ik een paar prachtige witrikkoeien. Daar heb mijn eerste witrik gekocht.' (NO)

Henk Westerhof, melkveehouder te Beilen:

'Mijn melkkoeien zijn van eigen fok. Ze heten veelal Saapke of Wietske. Ik wil zoveel mogelijk het bedrijf gesloten houden in verband met allerlei dierziekten.' (NO)

Simon Ruiter, melkveehouder te Groot-schermer en bestuurder FrieslandCampina:

'Moderne bedrijfsgebouwen, diepgroen grasland, koeien in de wei. Dat vinden wij als melkveehouders allemaal mooi. Maar natuurorganisaties noemen het biljartlakens met weinig biodiversiteit. Zo heeft iedereen zijn eigen beeld van de melkveehouderij.' (mk)

Bert Hollander, beheerder koeienrusthuis te Zandhuizen:

'Vroeger maakte ik veel muziek. Maar daar doe ik niks

meer mee. Ik heb er geen tijd meer voor en de behoefte is er ook niet. Kon ik er vroeger mijn ei in kwijt, dat kan ik tegenwoordig heel goed in het verzorgen van de koeien.' (St)

Cees Hartmans, directeur Koepon:

'Al dat inkruisen met Noorse roodbonten en fleckvieh... Ik hou mijn hart vast. Als we kruisen, dan met jerseys. Daar zit ook melk onder.' (Bv)

Francien de Jonge, gedragsbiologe:

'Als rundvlees uit Brazilië komt, is dat rampzalig: 87 kilo CO₂ komt er vrij voor één eetbare kilo koe, want voor de Braziliaanse koe is tropisch woud omgehakt. Voor het Nederlandse rundgergehakt is dat slechts 9 kilo CO₂, want gehakt is bijna altijd van uitgemolken melkkoeien.' (dV)

Herman den Blijker, kok:

'Nederland was (en is) een zuivelland en al die uitgemolken koeien moesten ook op, om het maar eens cru te zeggen. Van die koeien kwam maar weinig bruikbaar rood te bakken vlees. Zelfs het entrecootje was een stooftlap.' (AD)

Han Singels, landschapsfotograaf:

'Koeien zijn prachtige, eigenwijze beesten. Daar zit meteen ook het probleem, want het is lastig een moment te vinden om ze te fotograferen. Na het grazen gaan ze doorgaans een uurtje liggen. Als er één opstaat, volgen er altijd een paar meer. Dat zijn de momenten dat je de mooiste plaatjes schiet.' (Koe)

Kees Broersma, melkveehouder te Jistrum:

'De kunst is om koeien dagelijks vers gras voor te schotelen. De ideale grashoogte is zo'n 15 centimeter. Dan eten de koeien het meeste en gaat er weinig verloren. Het is soms een heel gepuzzel, maar het geeft me veel arbeidsvreugde.' (LC)

Wiebe van der Zee, koeienschilder:

'Telkens als ik een rustiek tafereel wilde vastleggen, kwam er een koe voor mijn neus staan. Ik werd er gek van, maar raakte tegelijkertijd ook gefascineerd door die beesten. Ze zijn lomp, maar ook sierlijk en ze opereren altijd in kuddes. Dat vind ik zo mooi aan die beesten.' (Koe)

Brigitte Kaandorp, cabaretière:

'De koe is een sympathiek dier. Als kind wilde ik boerin worden. Met mijn broer had ik een wedenschap voor honderd gulden dat ik boerin zou worden. Het heeft anders uitgepakt.' (Koe)

Cees Hartmans:

'De melkveehouderij moet af van het gehaltesdenken en toe naar denken in kilo's. Daar gaat het in economisch opzicht heel erg om. Vooral na 2015, maar nu ook al. Veehouders moeten nu immers de voorbereidingen treffen voor straks.' (Bv)

Henk Bleker, demissionair staatssecretaris:

'99,9 procent van de Nederlandse boeren kan volop doorontwikkelen. Het gaat om de excessief grote bedrijven. Een bedrijf met 500 of 600 koeien moet geen probleem zijn. Het gaat mij om de extreme megestallen.' (Bv)

Bronnen: Boerderij vandaag (Bv), Nieuwe Oogst (NO), melk (mk), Stellingwerf (St), de Volkskrant (dV), Algemeen Dagblad (AD), Leeuwarder Courant (LC), Lenteglossy Koe (Koe)